מנחות מ., ב) [כתובות קו: זבחים פח: מנחות פט.
תמיד כט. לח:], ג) [לקמן קמו.], ד) [לעיל עג.],
ס) [שס], ו) בב"ק דף קיט.
לועו דולד"ר, ו) ג' רש"ל,

א א מיי' פ"י מהל' שבת הלכה יב סמג לאוין סה: ב מיי׳ שם הל' יח:

ב ד מיי׳ שם הלכה יב: ד ה מיי שם הלי ית: ה ו מיי שם הלכה יד והלכה מו ופכ"ג הלכה ל: ל: ל ז מיי שם פ"י הלכה יג:

→ רבינו חננאל

פרק שנים עשר הבונה כל שהוא חייב וכו׳. הוצרכנו בזאת לב׳ דברים, אחד להודיע מה צורך לבנין מחד להודיע מה צורך לבנין כל שהו, שיני לראות מה בנין כל שהו היה במשכן. ופירשוהו רבי ירמיה ואביי ורב אחא כל אחד דרד ורב אחא כל אוו. ... ידועה, ופשוטה היא. אמר שמואל המצדד את האבן שמואל המצדד את האבן חייב משום מכה בפטיש. פירוש מצדר, מיישב האבן בקרקע כדי לבנות עליה. י , ואסיקנא תלתא בנייני הוו. ואסיקנא תלתא בנייני הוו, תתאה צדודי ועפרא, שכן דרך הבנאין באבני היסוד מצדדין האבנים ומושיבין אותן על העפר וזהו שאמר . שמואל. מציעאה בעי טינא שמואל. מציעאו בעי טינא. עילאה בהנחה בעלמא. והני תלת, המסתת, והנושה נקב בלול, ודמעייל שופתא בקופינא דמרא, רב מחייב להו משום בונה, ואם בנה בניין וסיתת, או בנה בנה בניין או עשה נקב בלול בניין או עשה נקב בלול או עייל שופתא בקופינא דמרא בהעלם אחד, אינו חייב על הבונה ועשה אחד מאלו אלא חטאת אחת, שלא עשה אלא אב ותולדותיה, והעושה אב ותולדותיה אינו חייב אלא אחת. ושמואל מחייב להני תלת משום מכה בפטיש. ואי עביד בניין וחד מהנך חייב תרתי, חד משום בונה ובהא פליגי רב סבר (צורך בנין הוא, חייב משום בונה. ושמואל סבר כיון שמסתת] אבני גויל הוא, שמסתתן אבני גויל הוא, ואינון אבני דלא (משפרין) [משפיין], לא ומשוי להו גזית, כדכתיב כל אלה אבני יקרות במדת גזית אבני יקוחו במחו גדונ מגוררות במגירה, והויא כמכה כלי בפטיש להשוות עקמומיתו,. נקב בלול נמי ביון דמשום אויר הוא, לבניין דמי ותולדת בניין . ושמואל סבר נקב לפתוח פה בכלי דמי שהוא סוף מלאכה. וכן מכניס ידי הקורדום בעשפו, אע״פ שכלי הוא, רב סבר דיש בנין בכלים ושמואל סבר בנין בכלים ושמואר טבו אין בנין בכלים. וגרסינן בכלל גדול משום דרבי יהושע כן, כי המסתת חייב

מכה בפטיש כשמואל.

משום

הברנה. נריך ליתן טעם אמאי תני בונה אחר זריקה והולאהי: מבה בפשיש. פי׳ בקונטרס שמפולן בו את הסלע לאחר שחלבה ואין נראה לר"י דבמשכן לא הוה בנין אבנים ולא שביק תנא גמר מלאכה דכלים דהוה במשכן ונקט מכה בפטיש דאבן דלא

הוה במשכן אלא נראה לר"י דהאי מכה בפטים היינו מכוש אחרון שמכהא על הכלי בשעת גמר מלחכה:

בל שהוא למאי חזי. דוקל הכל אינטריך לפרושי דהוה דכוותיה במשכן ב משום דלה חשיב בנין כל שהוה אבל מוציא עיטרן ופלפלת כל שהואי סברא הוא דמיחייב: הכי גרסינו המצדד את האכן חייב. ול"ג משום מכה בפטיש דבמסקנא מוקי לה בתתאה דלא שייך שם מכה בפטיש ועוד דאכתי קאי בבונה:

ולימעמיך אימא סיפא אפילו

העלה ע"ג דימום בו'. ול"ג ר' יוסי אומר אפילו העלה דאי גרסינן ליה מאי האמר וליטעמיך־ הא פליגי רבנן עליה הובתוספתא נמי ל"ג ליהי: העושה נקב בדוד. קשה לרב דאמר משום בונה אמאי הפסיק מכה בפטיש בין מסתת להודח דהוו תרווייהו משום בונה ולשמואל נמי ליתני תרווייהו בהדי סדדי: האי מאן דעייל שופתא בקופינא רב אמר חייב משום בונה. ואע"ג דקי"ל י) אין בנין בכלים אור"י דהיינו דווקא בהחזרת (כ) בתי תריסיו או במנורה של חוליות אבל בנין גמור ה מיחייב בכלים 0כמו בקרקע כדאמרי׳ בס"פ כירה (לעיל דף מז.) גבי מטה של טרסיים אם תקע חייב חטאת ומחזיר קני מנורה חייב חטאת וקרן עגולה יואין חילוק בין כלים לקרקע אלא במקום" שאין חיזוק ואומנות דבכלי לא חשיב בנין ובקרקע חשיב בנין יא ובפ׳ בכל מערבין (עירובין דף לה.) גבי נתנו במגדל דמוקי לה רבה ורב יוסף במגדל של עץ דמ"ס כלי הוא ואין בנין בכלים ומ"ם אהל הוא התם מיירי במנעול (a) וקטיר במיתנא כדמסיק אביי לבסוף ולא הולרכו לפרש משום דפשיטא דבהכי איירי דבע"א יש סתירה ובנין בכלים וכן משמע מדמוקי אביי במנעול וקטיר במיתנא דהוי כמו חותמות שבכלים הא לאו הכי אסור ובריש סוגיא דפריך ואמאי הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא אע"ג דסתם מגדל של ען הוא דהוי כלי כדמוכח בכמה דוכתייב מעיקרא הוה סבר דאיירי שאי אפשר לקחת העירוב

אלא על ידי סתירה גמורה: לול של תרנגולין. דוא חשיב ליה שמואל בונה אומר ר"י משום דלא חשיב להאי פתח עשוי להכנים

ולהוליא: נוער לקמן קמון: אבל בהגך תרתי אימא איזו חולדה מן האבות הוא: מכה בפטיש. גמר מלאכה הוא שבמקום בודה בו'. ומקמייתא ובתרייתא נמי לא ידעינן מליעתא: שחרץ חריץ זה לא יחרוץ עוד: לול של סרנגולין. של עץ הוא וסתום בשלמא

ומנקבו שינה הריח של נוחה ולה יזיק להו: משום מכה בפטיש. שהוח גמר מלאכת הלול וכל מידי דהוא גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש כדאמתי׳ בפ׳ כלל גדול (דף עה:): **עייל שופחא בקופינא דמרא.** ששופחא יחד קטן שתוחבין בתוך בית יד של מרא בהיותו בנקב הברול להדקו שלא ילא שקורין קאיינ"ל: **קופינא**. הוא חור שבראש המר: מרא. בלע"ז פושי"ר: מסתת דרך בנין בכך: **ואי אשמעינן בהא.** בעושה נקב בלול: **דדמי לבנין.** שאף בבנין הבתים עושין נקבים לאויר כדקאמר ועבדי לאוירא חורים וחלונות: ואי איסמר בהא. בשופתא: בהא קאמר שמואל. דאי אתרו ביה משום בונה לא מיחייב דלאו בנין הוא: אחוי בידיה. מכה באגרופו על כפו כמכה בפטיש: אימא המסחם המכה בפטיש. וה״ק המסחת שהוא חייב משום מכה בפטיש חייב בכ״ש:

את האבו מו הסלע לאחר שחלב את

ישני לוכל יל, א) בי לש ל, ה) [לקמן קג.], ע) עיין גיטין לכ. רש"י ד"ה שופחת, י) [ערי מור"ט שנחן טעם לוהן, [פילה י.], () [וער מוס' לובל הי.], () לעיל עד: ד"ה חביתאן,

הגהות הב"ח

(ה) במשנה והקודח כל שהוא: (ב) תום' ד"ה האי מאן וכו׳ בהחורת תריסין כל״ל ותיבת בתי נמחק: (ג) בא״ד במנעול דקטיר:

הגהות הגר"א

[א] גם' ולטעמיך אימא סיפא. נמחק ר"י אומר ואפי' ונ"ב ל"ל שניהם חייבים וכ"ה בירושלמי ואמ' שם למי נורכת מימת לרבנו ונוי׳ מומ׳ ייה ולטעמיך וכו': ד"ה ולטעמיך וכו':

לטזי רש"י

פי"ק. מעדר. דולדו"ר (במסוה"ש) [דולידור"א]. מעצד (מעין גרזן). אינקלומ"א. סדו. חלודה. טריפיי״ד. חצובה (בעלת שלוש רגליים). קאיינ"ל [קוי"ן]. טריז.

מוסף תוספות

א. צורף(י) זהב וכסף. מוס׳ הרל״ש. ב. דאע״ג דאנן ילפינן ממשכן שיעורים, כי השיעורים מסורים לחכמים. ריטנ״ח. ג. דחשיב. מוס' הרל"ש. ג. דחשיב. מוס' הרל"ש. T. מאי מקשי לי' מדר' יוסי. ריטצ"ל. ה. [ו]איהו מדרבנן מותיב וכוותיה ם"ל. ריטב"ל. 1. אלא ה"ג 0"ל. ליטנ"ק, ו. אלא ה"ג זיליטעמיך אימא סיפא אפי׳ העלה ע"ג דימוס׳, כלומר וכולה חדא תנא, ותלתא בנייני הוו וכר׳ דכולה ר' יוסי היא. רשב"ח. בוין ארעי דאין בו .T אומנות וחזוק. מוס' הרח"ש, ח. שיש אומנות. מוס' הרח"ש. U. חייב. מוס' הרא"ש. י. בנין ארעי. תוס' יא. ושופתא הרא״ש. הלק"ם. בקופינא דמרא הוה בנין קבוע. תוס' הלק"ש. יב. וא"כ מאי פריך, הרי מותר לשבר את הכלי וליטול מה שבתוכו וכו׳ וליטול מוו שבונים זכ. משום דאין בנין וסתירה בכלים, וי"ל. תוס' עירוכין

הבונה. שאמרו באבות מלאכותה כמה יבנה כו': מססס. מרבע את האבן ומתקנה הכל לפי המקום שיש מקומות שרגילין להחליק ויש מקומות שרגילין לחרוץ בה חרילים חרילים בארץ אשכנו: המכה בפטיש. גם הוא באבות מלאכותה. והוא בלע"ו פי"ק שמפולץ בו

האבן סביב ומבדיל מן ההר קלת הוא הבונה כמה יבנה ויהא חייב "הבונה כל מכה בפטיש מכה גדולה והיא שהוא והמסתת והמכה בפטיש מתפרקת ונופלת וזהו גמר מלאכה של ובמעצד 🕪 הקודח כל שהוא חייב זה הכלל כל חולבי אבן וכל הגומר בשבת מלאכה העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת בשבת תולדת מכה בפטיש היא: מעלד. חייב (וכן) רשב"ג אומר אף המכה בקורנם אף הוא כמו קורנס גדול של ברזל לבנין של ברולים: והקודת. נוקב עץ על הסדן בשעת מלאכה חייב מפני שהוא או אבן בכותל: כל שהוא. אכולהו כמתקן מלאכה: גבו' כל שהוא למאי חזיא קאי אמסתת ומכה בפטיש ובמעלד א"ר ירמיה שכן עני חופר גומא להצניע בה והקודה: כל העושה מלחכה ומלחכתו פרוטותיו דכוותה גבי משכן שכן תופרי מתקיימת. שיש מתקיימת כיולה בו יריעות חופרין גומא להצניע בה מחמיהן יןוחין מוסיף עליהן: נשבת. חעושה אביי אמר כיון דמשתכי לא עבדי הכי אלא מלאכה קאי: על הסדן. בלע"ו אינקלומ"א: קורנס. מרטי"ל: מפני שכן עני עושה פימפומי כירה קמנה לשפות עליה קדירה קטנה דכוותה גבי משכן מבשלי שהוח כמחקן מלחכה. וחע"פ שחינו מכה על הפעולה אלא על הסדן סמנין לצבוע יריעות שחסרה מלאכתן עושין ובגמראים מפרש מאי מתקן: גבוי פיטפוטי כירה קטנה לשפות עליה יורה קטנה דמשחכי. מעלין חלודה המחטין רואי"ל: פטפוטי. רגלי כירה כמין רב אחא בר יעקב אמר יאין עניות במקום עשירות אלא שכן בעה"ב שיש לו נקב כלי ברזל שקורין טרפיי"ד מעמידין בבירתו וסותמו דכוותה גבי משכן שכן קרש הכירה של חרס: מבשלי סממנים שנפלה בו דרנא מטיף לתוכה אבר וסותמו ללבוע שחסרה מלחכתן. שלמלמו למר לביעתן וחסרה למלאכתן והולרכו אמר שמואל יהמצדד את האבן חייב מיתיבי לחזור ולבשל סמנין וללבוע מעט: יאחד נותן את האבן ואחד נותן את המים יורה קטנה גרסינן הכח: חין עניות הנותן את המים חייב [א] ולימעמיך אימא סיפא במהום עשירות. לא עשו דבר בצמצום רבי יוםי אומר ואפילו העלה והניח על גבי אלא הכל מתחלתן דיים והותר: דימום של אבנים חייב אלא יתלתא בנייני בבירסו. בירה נאה שהוא אוכל ושוכב הוו תתא מציעא ועילא תתא בעי צדודי מקפיד על חור קטן שבה אם מגונה ועפּרָא מציעא בעי נמי מינא עילאי בהנחה הוא וסותמו בטיט: דרנא. תולעת: המלדד את האבן. מושיבה ומלדדה בעלמא: והמסתת: מסתת משום מאי מיחייב עד שמתיישבת בקרקעית יסוד הבנין רב אמר משום בונה ושמואל אמר "משום מכה בפטיש יהעושה נקב בלול של תרנגולים יפה. מתוך שהוא מלדדה הוא מכינה תחתיה ומושיבה בארץ חייב ואפילו רב אמר משום בונה ושמואל אמר משום לא נתן טיט הוי בונה כל שהוא דיש מכה בפטיש עייל שופתא בקופינא דמרא רב מקיימין כן בלא טיט: הנותן את אמר ימשום בונה ושמואל אמר משום מכה הטיע חייב. אבל הנותן האבן פטור: בפמיש וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בההיא דימום. שורת אבני חומה. אלמא קאמר רב משום דדרך בנין בכך אבל עושה נקב בלול של תרנגולים דאין דרך בנין בכך בהנחה בעלמה חייב והפילו לה זידד ועדיפה הה מדשמוהל: הלה. להו קושיא תלתא בנייני הוו: מפא. אימא מודה ליה לשמואל ואי אשמעינן בהא יסוד החומה תחתית שמושיבין אבנים בהא קאמר רב משום דדמי לבנין יידעבדיה על הארץ בלא טיט בלדודי ועפר כל לאוירא אבל שופתא בקופינא דמרא דאין עלמו אינו אלא לנדד את האבן שתשב דרך בנין בכך אימא מודה ליה לשמואל בשוה ולא תטה לכאן ולכאן ויהא ואי אשמעינן בהא בהא קאמר שמואל אבל עפר סביב לה לסומכה ובההוא אמר שמואל מילתיה. וברייתא במיצעא כל בהנך תרתי אימא מודה ליה לרב צריכא הבנין כולו שמן היסוד עד שורה בעא מיניה רב נתן בר אושעיא מרבי יוחגן העליונה בעי נמי טינא עם הלידוד: מסתת משום מאי מיחייב אחוי ליה בידיה עילאה. דימוס העליון שאין על גביו משום מכה בפמיש והאגן תגן המסתת והמכה עוד דימוס אינו חושש אם נוטה האבן בפמיש אימא המסתת המכה בפמיש ת"ש ללד אחד הלכך בהנחה בעלמא סגי

והוא מילתא דרבי יוסי: משום מאי.